

PRO-ME-TOM

Η Έρευνα Δράσης
ως εργαλείο επαγγελματικής
ανάπτυξης των εκπαιδευτικών

Μαίρη Ιωαννίδου-Κουτσελίνη
Πανεπιστήμιο Κύπρου
edmaryk@ucy.ac.cy

Περιεχόμενα

- **Η έννοια:** Ο Σκοπός και τα κύρια χαρακτηριστικά της Έρευνας Δράσης
- **Οι διαδικασίες:** Η μεθοδολογία και οι προϋποθέσεις εφαρμογής της
- **Τα Προσδοκώμενα αποτελέσματα:** Βελτίωση της διδακτικής πράξης και επαγγελματική ανάπτυξη του/της εκπαιδευτικού

1. Η έννοια

- Στην Έρευνα Δράσης ο ερευνητής είναι ο ίδιος ο/η εκπαιδευτικός
- Μπορεί να είναι ενός προσώπου ή μια συμμετοχική διαδικασία ανάπτυξης σε κοινότητες μάθησης
- Ο/η εκπαιδευτικός συμμετέχει στο κτίσιμο της γνώσης, αφού αναλύσει τις εμπειρίες του από τη διδασκαλία και τη μάθηση των μαθητών

Σ κ ο π ό ς

- Η Έρευνα Δράσης αποβλέπει στην **πρακτική** επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη μάθηση και πρόοδο των μαθητών του

Ο σ κ ο π ό ς

- ❖ Οι συμμετέχοντες/ουσες:
- ❖ Εξετάζουν τα στοιχεία της διδασκαλίας που δεν λειτούργησαν όπως αναμενόταν στο συγκεκριμένο συγκείμενο/ αλλά και εκείνα που του/της έδωσαν ικανοποίηση
- ❖ Εξετάζει και συνειδητοποιεί όλα τα εμπόδια για το αναμενόμενο αποτέλεσμα και όλα όσα το διευκολύνουν
- ❖ Παίρνει υπεύθυνες αποφάσεις για τη μάθηση και δοκιμάζει νέες προσεγγίσεις ή/και ενισχύει ό, τι δουλεύει-φέρνει αποτελέσματα, συνδυάζοντάς το με τη θεωρία.

2. Η Διαδικασία - Μεθοδολογία

➤ Θεωρητικό υπόβαθρο

➤ Θεμελιώνεται στη θέση του Freire για την κατανόηση του πώς καλύτερα μαθαίνουμε:

«Η μάθηση είναι μια διαλεκτική κίνηση από τη δράση στον αναστοχασμό και από τον αναστοχασμό πίσω στη δράση, ο οποίος οδηγεί σε νέο σχεδιασμό(Freire, 1972: 31)

Αναστοχασμός

- **Gadamer** (1977: 38): «Ο αναστοχασμός σε δεδωμένη προηγούμενη κατανόηση φέρνει μπροστά μου αυτά που διαφορετικά συμβαίνουν πίσω από την πλάτη μου»
- **Habermas** (1972: 208): «Ο αυτό-αναστοχασμός γίνεται αμέσως διαίσθηση και κατανόηση, χειραφέτηση και απελευθέρωση από δογματικές εξαρτήσεις»

Αναστοχασμός και ενδοσκοπήση

Η έρευνα στη διδασκαλία- μάθηση
έδειξε:

- ▶ Ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τη μάθηση **είναι αυτό που ήδη γνωρίζουμε και πιστεύουμε για τη διδασκαλία** (e.g. Bennett & Carre, 1993; Connelly & Clandinin, 1987; Kagan, 1992).
- ▶ Ο **αναστοχασμός και η ενδοσκοπήση/ ανάλυση της εμπειρίας** βοηθά να αλλάξουμε δεδομένες πεποιθήσεις και καθημερινές ρουτίνες στην αίθουσα διδασκαλίας

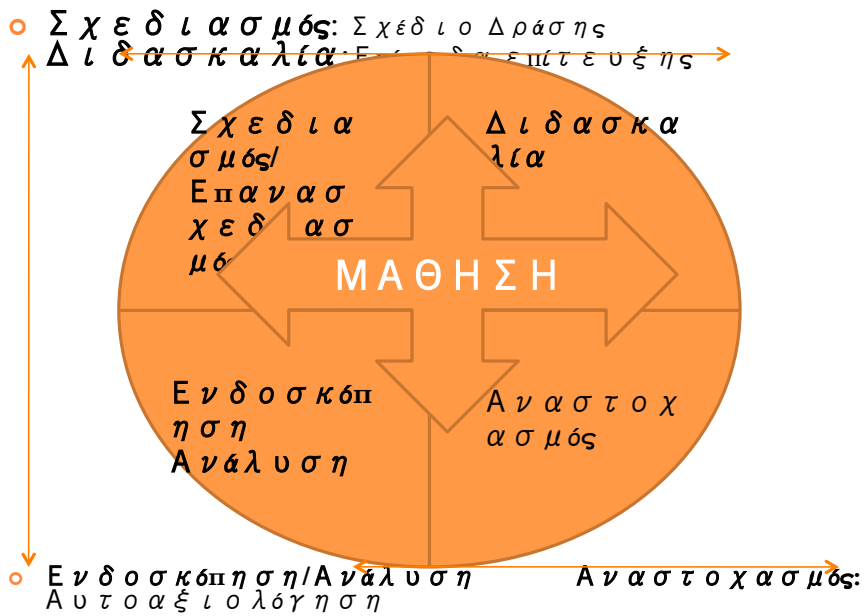
Τήρηση ανώνυμου ημερολογίου

- Αναστοχαστικά ημερολόγια σε ό,τι συμβαίνει στην τάξη και επικρατεί στη συνείδησή μας, μας δίνει ικανοποίηση ή δημιουργεί ανησυχία.
- Γράφονται μετά το πέρας της διδασκαλίας, πριν την επόμενη προετοιμασία
- Περιλαμβάνουν ό,τι οι εκπαιδευτικοί-ερευνητές σκέφτονται και αισθάνονται για τη διδασκαλία-εμπειρία στην τάξη την ώρα της μάθησης
- Είναι ανάλυση και αξιολόγηση των πράξεων των μαθητών, των αντιδράσεών τους κατά τη διδασκαλία και οι οποίες επικρατούν στη σκέψη και στη συνείδησή μας
- Τα καλά και τα κακά της διδασκαλίας που κάνουν τον/την εκπαιδευτικό να νιώθει ικανοποιημένος/ή ή προβληματισμένος/η

Αναστοχαστική γραφή

- Δεν είναι περιγραφή του μαθήματος ούτε αφήγηση χρονολογική
- Περιλαμβάνει **ανάλυση, ερμηνεία, αξιολόγηση** και οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση της εμπειρίας η οποία οδηγεί σε μελλοντικές αλλαγές και επανασχεδιασμό
- Τα ημερολόγια περιλαμβάνουν **προσωπικές εκτιμήσεις** από την εμπειρία στην τάξη
- Οδηγούν σε βαθύτερη κατανόηση της διδασκαλίας και μάθησης και **στη σχέση τους με τη θεωρία.**

ΕΡΕΥΝΑ ΔΡΑΣΗΣ

3. Αποτελέσματα: ενίσχυση της αυτονομίας, και ηγετικής ικανότητας των εκπαιδευτικών

Ηγετική ικανότητα (teaching leadership) είναι η ικανότητα:

- ▶ Παιρνουν παιδαγωγικές αποφάσεις
- ▶ Νιώθουν υπεύθυνοι για τις αποφάσεις τους και μπορούν να τις αιτιολογήσουν
- ▶ Προσαρμόζουν τη διδασκαλία στις ανάγκες των μαθητών
- ▶ Παρατηρούν, συζητούν, και ψάχνουν παιδαγωγικά ορθές εναλλακτικές λύσεις

Ενίσχυση της παιδαγωγικής αυτονομίας και ηγετικής ικανότητας

- ▶ Γίνονται **παιδαγωγοί** ικανοί να δώσουν κίνητρα στους μαθητές
- ▶ Αναπτύσσουν **πρωτοβουλία** για τη **μάθηση** των μαθητών τους
- ▶ Αναπτύσσουν **δεξιότητες διδασκαλίας** τις οποίες ανακαλύπτουν μέσα από προβληματισμό, αναστοχασμό και σύνδεση με τη θεωρία
- ▶ **Επιβεβαιώνουν** με τη δράση τους τη **θεωρία** για τη διδασκαλία-μάθηση

Α λ λ α γ ή σ τ ά σ ε ω ν

Η εφαρμογή της Έρευνας Δράσης σε μεγάλο αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων έδειξε ότι πράγματι οδηγεί σε **επαγγελματική ανάπτυξη, βαθύτερη γνώση** και **ενίσχυση της αυτοπεποίθησης** των εκπαιδευτικών:

▶ Καταλήγει σε αλλαγή από

τις ρουτίνες της διδασκαλίας ερήμην των μαθητών
σε συνεργασία και αναπροσαρμογή της
διδασκαλίας σε πραγματικές ανάγκες μάθησης

Συμπερασματικά

- ▶ Η βελτίωση της διδασκαλίας εξαρτάται από την ανάλυση της εμπειρίας και κατανόηση των εμπειριών της τάξης
- ▶ Το αναστοχαστικό ημερολόγιο βοηθά στην ενδοσκόπηση και αναστοχασμό για βελτίωση της διδασκαλίας
- ▶ Η εμπειρία συνδυάζεται και ενισχύεται από τη θεωρία
- ▶ Οι εκπαιδευτικοί ως ερευνητές των πράξεών τους και της διδασκαλίας και μάθησης τάξης:

Σχεδιάζουν, διδάσκουν, αναστοχάζονται και αναλύουν, επανασχεδιάζουν για καλύτερα αποτελέσματα στη βάση της ανάλυσης της εμπειρίας, σε μια κυκλική αναπτυξιακή πορεία.

Συνοψίζοντας: Η Έρευνα Δράσης

- Είναι η αναστοχαστική διαδικασία η οποία υποστηρίζει τη διαμόρφωση νέας γνώσης
- Απελευθερώνει από την παράδοση ενός στεγανού και αδιαφοροποίητου αναλυτικού προγράμματος και από την καθημερινή ρουτίνα της διδασκαλίας (e.g. Doll, 1993; Eisner, 1994; Pinar & Reynolds, 1992).
- Οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση του τι κάνουμε στην τάξη και τι πρέπει να αλλάξουμε ή/να ενισχύσουμε